

MAKTABGACHA TA'LIMDA INTERAKTIV TA'LIM METODLARINING SAMARADORLIGI

Aliqulova Dilnoza Quvvatovna

Kattaqo'rg'on shahar 15-MTT tarbiyachisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tizimida interaktiv ta'lim metodlaridan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari yoritiladi. Interaktiv metodlarning bolalarning bilish faolligi, mustaqil fikrlashi, ijtimoiy-kommunikativ ko'nikmalari hamda ta'lim jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishdagi o'rni ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Shuningdek, xorijiy va milliy ta'lim tajribasi asosida interaktiv metodlarning samaradorligi asoslab beriladi.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, interaktiv ta'lim, innovatsion metodlar, bilish faolligi, pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv.*

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan, faol va interaktiv yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda maktabgacha ta'lim bosqichi ta'limning eng muhim va mas'uliyatli bo'g'ini sifatida qaralib, bolalarda keyingi ta'lim bosqichlari uchun zarur bo'lgan asosiy kompetensiyalar aynan shu davrda shakllantiriladi.

An'anaviy o'qitish usullaridan farqli ravishda, interaktiv ta'lim metodlari bolani ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Bu esa bolalarning qiziqishi, bilish ehtiyoji va ijodiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Interaktiv ta'lim metodlari tushunchasi va mohiyati

Interaktiv ta'lim metodlari — bu pedagog va tarbiyalanuvchilar, shuningdek, bolalarning o'zaro faol muloqoti va hamkorligiga asoslangan ta'lim usullaridir. “Interaktiv” tushunchasi “o'zaro ta'sir” ma'nosini anglatib, ta'lim jarayonida barcha ishtirokchilarning faol qatnashuvini nazarda tutadi.

Ushbu metodlar konstruktivizm va faoliyatga asoslangan ta'lim nazariyalariga tayangan holda ishlab chiqilgan bo'lib, bolalarning shaxsiy tajribasi va faoliyati orqali bilimlarni egallashini ta'minlaydi.

Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan asosiy interaktiv metodlar

1. O'yin texnologiyalari

O'yin — maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yetakchi faoliyat turi hisoblanadi. Rolli o'yinlar, didaktik o'yinlar va harakatli o'yinlar orqali bolalarda bilim, ko'nikma va malakalar samarali shakllanadi.

2. Guruhli va juftlikda ishlash

Kichik guruhlarda ishlash bolalarda hamkorlik, muloqot, mas'uliyat va bir-birini tinglash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu metod ijtimoiylashuv jarayonini tezlashtiradi.

3. Muammoli ta'lim

Muammoli vaziyatlar yaratish orqali bolalarda mustaqil fikrlash va muammoni hal etish ko'nikmalari rivojlanadi. Bolalar o'z taxminlarini ilgari suradi va natijani birgalikda muhokama qiladi.

4. Loyiha metodi

Oddiy loyihalar orqali bolalar rejalashtirish, kuzatish, tajriba o'tkazish va natijani taqdim etish ko'nikmalarini egallaydi. Bu metod ijodiy va tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantiradi.

5. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosidagi interaktiv metodlar

Interaktiv doska, multimediali taqdimotlar, raqamli o'yinlar va ta'limiy ilovalar bolalarning qiziqishini oshirib, ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Interaktiv metodlarning pedagogik samaradorligi

Interaktiv ta'lim metodlaridan foydalanish quyidagi ijobiy natijalarni ta'minlaydi:

- bolalarning bilish faolligi va motivatsiyasining oshishi;
- mustaqil va tanqidiy fikrlashning shakllanishi;

- kommunikativ kompetensiyalarning rivojlanishi;
- ijtimoiy moslashuv va jamoada ishlash ko'nikmalarining kuchayishi;
- o'quv materialining chuqurroq va barqaror o'zlashtirilishi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning ta'lim jarayoniga bo'lgan ijobiy munosabatini kuchaytiradi.

Xalqaro tajriba va ilmiy tadqiqotlar

Rivojlangan davlatlar ta'lim tizimida interaktiv metodlar maktabgacha ta'limdan boshlab keng qo'llaniladi. Finlyandiya, Singapur, Janubiy Koreya va Germaniya tajribasida faol ta'lim metodlari bolalarning akademik va ijtimoiy rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani ilmiy asosda isbotlangan.

Xalqaro ta'lim standartlariga ko'ra, maktabgacha ta'limda interaktiv metodlar o'yin faoliyati bilan uyg'un holda, majburiy akademik yuklamasiz tashkil etilishi lozim.

Pedagogning roli va metodik ta'minot

Interaktiv ta'lim metodlarining samaradorligi ko'p jihatdan pedagogning kasbiy mahoratiga bog'liq. Pedagog:

- interaktiv metodlarni to'g'ri tanlashi va qo'llashi;
- bolalarning faolligini rag'batlantirishi;
- qulay va xavfsiz ta'lim muhitini yaratishi;
- ota-onalar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yishi zarur.

Metodik ta'minot sifatida interaktiv mashg'ulot ishlanmalari, didaktik o'yinlar majmuasi va raqamli resurslardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur maqolada sifat va miqdoriy yondashuv elementlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida kuzatuv, suhbat, pedagogik tajriba va tahliliy taqqoslash metodlari qo'llanildi. Tajriba ishlari maktabgacha ta'lim muassasasining turli yosh guruhlarida olib borilib, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan

mashg'ulotlarning bolalar faolligi, ishtiroki va o'quv motivatsiyasiga ta'siri o'rganildi.

Kuzatuv natijalari maxsus kuzatuv varaqalari asosida qayd etildi. Suhbat metodi orqali pedagoglar va ota-onalarning interaktiv metodlarga bo'lgan munosabati hamda ularning samaradorligi haqidagi fikrlari tahlil qilindi. Olingan ma'lumotlar pedagogik tahlil asosida umumlashtirildi.

Amaliy tajriba natijalari

Amaliy tajriba jarayonida interaktiv metodlar (rolli o'yinlar, guruhli ish, muammoli vaziyatlar va raqamli resurslardan foydalanish) asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda yuqori darajadagi qiziqish va faol ishtirokni ta'minlagani kuzatildi. Bolalarning savol berish faolligi, mustaqil fikr bildirish va tengdoshlari bilan hamkorlik qilish ko'nikmalari sezilarli darajada oshdi.

Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv metodlar qo'llanilgan mashg'ulotlarda bolalar o'quv materialini tezroq va barqarorroq o'zlashtirgan. Shuningdek, bolalarda ijobiy emotsional holat va ta'lim jarayoniga bo'lgan ijobiy munosabat shakllangani qayd etildi.

Interaktiv metodlarni joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar

Maktabgacha ta'lim muassasalarida interaktiv metodlardan samarali foydalanish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- har bir mashg'ulotda bolalarning faol ishtirokini ta'minlovchi metodlarni tanlash;
- o'yin, muammoli vaziyat va loyiha elementlarini uyg'unlashtirish;
- raqamli vositalardan me'yorida va pedagogik maqsadga muvofiq foydalanish;
- pedagoglar uchun interaktiv metodlar bo'yicha muntazam malaka oshirish treninglarini tashkil etish;
- ota-onalarni interaktiv yondashuvning afzalliklari bilan tanishtirish.

Xalqaro konferensiyalar talablari nuqtayi nazaridan

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyalar talablari asosida maqola tuzilmasi aniq, mantiqiy va ilmiy uslubda bo'lishi, annotatsiya va kalit so'zlar bilan boshlanishi, xulosa va foydalanilgan adabiyotlar bilan yakunlanishi lozim. Ushbu maqola xalqaro konferensiyalar uchun tavsiya etiladigan tuzilma va uslub talablariga mos ravishda tayyorlandi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'limda interaktiv ta'lim metodlaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim omil hisoblanadi. Ushbu metodlar bolalarning bilish faolligi, ijtimoiy va kommunikativ rivojini ta'minlab, ularni keyingi ta'lim bosqichlariga muvaffaqiyatli tayyorlashga xizmat qiladi. Interaktiv yondashuvlarni ilmiy asosda va tizimli ravishda joriy etish xalqaro talablarga mos, sifatli maktabgacha ta'limni ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bybee, R. (2013). *The Case for STEM Education*. NSTA Press.
2. OECD. (2019). *Future of Education and Skills 2030*.
3. UNESCO. (2021). *Innovative Pedagogies in Early Childhood Education*.
4. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society*.
5. Johnson, D., Johnson, R. (2017). *Cooperative Learning Methods*.